

„Százerek vettek a semmiből autót, lakást, ki tudja, még mit. És senki nem emelte fel az újját figyelmeztetve, hogy ennek nem lesz jó vége.”

A látók felelőssége ► 9. oldal

„Nem tartom jó eszköznek az óriásplakátot, amelyet ugyancsak az üzleti és politikai életből vettünk át.”

Kampány után – kampány előtt? ► 9. oldal

„Kísérőnk lelkesen magyaráz, látszik, hogy már több százszor vezetett csoportokat, de az emlékszóban az ő hangja is elcsuklik.”

Közös kereszt emlékeztet az elfelejtetettre ► 6. oldal

Apák és fiak ► 2. oldal
Három különös imádság ► 7. oldal
Cölibátus vagy család? ► 8. oldal
A gyermekeknek is joguk van Istenhez ► 7. oldal
„Honvágyad ne legyen” ► 8. oldal
A pasztell mestere ► 5. oldal

FOTO: HORVÁTH-HEGYI ÁRON

LVSZ-testületek tárgyalnak hazánkban

► Az 1984-es budapesti naggyűlés óta Magyarország először ad otthont a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) felső szintű tanácskozásának. November 16–18. között a Deák Téri Evangélikus Gimnázium dísztermében ülésezik a világ több mint hetvenmillió evangélikusát tömörítő szervezet vezető testülete *Munip Younan* elnök, szentföldi püspök vezetésével. A kilenc szavazati jogú tag mellett közel negyven szakértő és tanácsadó vesz részt a munkában.

Ugyancsak hazánkban, az Északi Egyházkerület székházában zajlott – a vezető testület tanácskozása

előtt, november 14. és 15. között – az LVSZ 2017-es Reformációi Emlékbizottságának kétnapos alakuló ülése *Walter Altmann* braziliai professzor elnöklétével.

A székház kápolnájában tartott kezdőáthítat (*képünkön*) után *Martin Junge* főtitkár tartott bevezető előadást.

Gondolatait három csomópont köré rendezte: amíg a négyszázadik évfordulóra való 1917-es megemlékezés alapvetően az északi félteke ügye volt, ma a világ evangélikusságának policentrikus jellegéből fakadóan valamennyi földrész egyforma súllyal van jelen. A mai megemlékezés emellett nem marad evangélikus belügy, hanem ökumenikus keretek között zajlik, beleértve a katolikus egyház meghívását is. Továbbá a *semper re-*

formanda jegyében a huszonegyedik század evangélikusságának is folyamatosan meg kell újulnia.

A bizottság áttekintette a régiók és a száznegyvenöt tagegyház reformációi előkészületeit. Ennek keretében *Fabiny Tamás* püspök, a Magyarországi Evangélikus Egyház Reformációi Emlékbizottságának elnöke ismertette az egyházunkban folyó munkát, különös tekintettel a tematikus évekre és *Luther Márton* válogatott műveinek magyar nyelvű kiadására.

A résztvevők nagy érdeklődéssel fogadták *Richly Zsolt* filmrendező prezentációját, amely a Luther életét bemutató, tizenhárom részes rajzfilmsorozat terveibe engedett betekintést.

► *EvÉlet*-infó

The Evangelical-Lutheran Church in Hungary is privileged to greet the members of the LWF Special Committee for 2017 Preparations and the Meeting of Officers in Budapest. Since the historical assembly in 1984, this is the first representative gathering of the Lutheran communion in our home country. May God bless all efforts furthering His work around the world!

A Lélek formái

A tudomány ünnepe a teológián

► Az emberi lélek és a Szentlélek témájával foglalkoztak az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) idei tudományos konferenciájának résztvevői november 8-án Budapesten. Az összetett kérdéskört meghívott előadók segítségével járták körül a pszichológia, az irodalom, az egyháztörténet és a teológia szempontjai alapján.

A teológushallgatók nyitóáthítatát követően *Szemerei János*, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke mondott üdvözlő szavakat, majd *Béres Tamás* docens, a rendszeres teológiai tanszék vezetője ismertette a nap programját.

Az első előadásban a lélek és a szel-

lem fogalmáról, szétválaszthatatlanságukról beszélt *Tringer László* pszicháter, a Semmelweis Egyetem Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinikájának professor emeritusa, felvázolva a lélek-

tan különböző megközelítési módszereit. Zárásként kiemelte: a mentális betegségek megelőzése elsősorban oktatási-nevelési kérdés.

► *Folytatás a 7. oldalon*

Percze Sándor

FOTO: ADÁMI MÁRIA

Amikor a „só” harcol a tanteremben

■ DEÁK LÁSZLÓ

Evangélikus egyházunkban rengeteg szó esik a megújulás szükségességéről. Nem véletlenül van ez így, hiszen mindannyian érezzük, hogy komoly krízisbe került rengeteg egyházunk élete, gyülekezetünk működése és ezzel együtt egész egyházunk.

A kitörésre két fontos pontot látok: egyrészt sokkal nagyobb missziói felelősséggel kell azok felé fordulni, akik még nem tagjai egyetlen gyülekezetnek sem, *másrészt pedig sokkal jobban kellene gazdálkodnunk azokkal a lehetőségekkel, amelyek Isten kegyelméből a rendszerváltás óta adódtak előttünk.* Az egyik ilyen terület, ahol komoly lehetőségünk van a misszióra, mindenképpen az evangélikus egyházi oktatás.

Nézzük röviden a számokat: huszonkét óvodánkba ezerhétszáz kisgyerek jár. Szerte az országban általános és középiskoláinkban több mint tízezer diák tanul. Ezeket összeadva azt látjuk, hogy a 2011–2012-es tanévben körülbelül tizenkétezer gyerek van ránk bízva a kis óvodástól az érettségiző fiatalig.

Ha távolabb tekintünk, akkor azt látjuk, hogy az elmúlt húsz évben több mint *tizenegyezer* diák érettségizett evangélikus gimnáziumainkban. Egy másik, az iskolákat érintő adat: jelenleg háromszáz lelkes szolgálattevő van az egyházunkban, s emellett csaknem ezerhatszáz a nálunk tanító pedagógusok száma.

Ezekből az adatokból két dolog látszik: egyrészt egyházunk méretéhez képest hatalmas oktatási rendszert működtetünk, ahol lehetőségünk van fiatalok napi szintű megszólítására; másrészt pedig mód van sok-sok pedagógus megszólítására is, akikből sok gyülekezetben kialakulhatna egy értelmiségi keresztény közösség.

Kialakulhatna, de valami miatt nem alakult ki az elmúlt húsz évben! Ezek az „erőforrások” még „bennragadtak” az iskolák falai között, nem kerültek át a gyülekezeti élet ezernyi területére.

Nincs róla pontos adatom – de lehet, hogy jobb is... –, hány egyházi iskolás diákunk lett aktív gyülekezeti tag az érettségi után. Félek, hogy nagyon kevés, pedig rengeteget tehetünk volna az ügy érdekében.

Ebben a kontextusban kerül elő nagyon élesen az iskolalelkész felelőssége és szolgálata. Olyan közegben mozgunk, ahol szinte semmit nem érnek a sablonok és a megszokott válaszok, s ennek a kihívásnak napról napra meg kell felelni.

Az iskolalelkészi szolgálatnak – stílszerűen – Jézus sőről, világosságról és kovászról mondott példázata *iskolapéldájának* kell lennie, mutatva, hogy egy kicsi, sokak szemében

jelentéktelen dolognak üzenete és hatása van.

Só, világosság és kovász. Egyik se túl értékes, de nagyon fontos dolgok, amelyek messze túlmutatnak saját magukon. Ilyen lehet néhány hívó pedagógus és az iskolalelkész a saját közegében, az iskola falai között!

Meggyőződésem és tapasztalatom, hogy ez működik!

Hadd idézzek néhány mondatot három olyan fiattól, akik a Sztéhló Gábor Evangélikus Gimnáziumon keresztül – alig két hónapja – találkoztak először az evangélium üzenetével:

„*Én sosem voltam vallásos. Amikor ebbe az iskolába jöttem, kicsit megijedtem, hogy átveszi az egyház, de hamar megkedveltem. Szeretem a közösséget, és órákon is tudok figyelni.*” „*...most már hiszem, hogy létezik... valahogy jobban érzem, hogy Isten körülöttem van, és vigyáz rám, amióta ebbe az iskolába járok... egyre jobban élvezem, hogy egyházi iskolába járhatok, és áhítatra is szívesen megyek.*” „*...a gimnázium evangélikussá válásából kifolyólag úgy döntöttem, hogy én is evangélikus leszek.*”

Hála Istennek, sok ilyen mondatot tudnék még idézni, de azt gondolom, hogy így is érthető a lényeg: óriási tartalékaink vannak óvodáinkban, iskoláinkban! Nemcsak kiféle kell keresni az „elvezett bárányokat”, hanem észre kell venni a ránk bízott fiatal báránykákat is. Természetesen ez nehezen fog menni anélkül, hogy felmérnénk eddigi kudaraink okait.

Miért értünk el eddig kevés fiattal és pedagógust? Talán az őket váró gyülekezeti közeg nem volt elég befogadó? Talán belső feszültségek és harcok gyengítették minket az oktatás területén is? Talán rossz képet sugároztunk magunkról, nem tudtuk megmutatni elhívásunk igazi szabadságát és szépségét?

Óvodáinkban és iskoláinkban harc folyik. Igazgatóként, iskolalelkészként nem egymás ellen harcolunk, hanem Krisztus katonáiként a bűn és a kor-szellem ellen. Harcolunk a legkisebb ovistól kezdve a legidősebb pedagógusig mindegyikükért. Nem azért tesszük mindezt, hogy jobban nézzen ki egy gyülekezet statisztikája, s még csak nem is az evangélikus egyház „túlélése” miatt, hanem mert erre kaptunk elhívást!

Felelősek vagyunk értük, ragadjunk meg hát minden lehetőséget, hogy iskoláinkban diákok és tanárok Krisztussal találkozhassanak!

A szerző evangélikus lelkes, a budapesti Sztéhló Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium iskolalelkésze

Hálát adni a jövőért is

Soltvadkerti ünnep

► „Balesetveszélyes” lett a soltvadkerti evangélikus templom – hangzott el november 13-án az ünnepi istentiszteleten a fenti tréfás kijelentés. Mégpedig azért – szólta a magyarázat –, mert a megújult, elegáns méltósággal a város fölé magasodó templom láttán elmélázva egyes autósok esetleg elfelejtik bevenni a kanyart...

A Soltvadkerti Evangélikus Egyházközség ezen a vasárnapon a jövőre százhetvenöt éves templom külső felújításának elkészültét ünnepelte.

Gáncs Péternek, a Déli Egyházkerület püspökének, Lupták Györgynek, a Bács-Kiskun Egyházmegye esperesének és Homoki Pál helyi lelkésznek az oltár előtti szolgálata után a püspök a 127. zsoltár 1. verse – az ünnepi meghívón szereplő ige – alapján hirdette Isten igéjét.

„Salamonnak, a templomépítő királynak a zárandokánakét hallottuk – mondotta. – Arra figyelmeztet bennünket, hogy úton vagyunk. És a templom az a hely, amelyen átvezet ez az út. Oda, Isten országába, ahol már nem lesz templomra szükségünk. De ma és itt szükség van rá. Nekünk is, és az utánunk jövő »zarandokoknak« is. Mert egy templomot nemcsak magunknak, hanem a jövőnek is építünk. Hálát

adhatunk ebben a közösségben azért, mert van jövő. Hiszen a soltvadkerti azon kevés gyülekezetek egyike, ahol több a keresztes, mint a temetés. Ezért szabad és kell hálát adni nemcsak a múltért, nemcsak a jelenért, hanem a jövőért is” – zárta igehirdetését a püspök.

A hálaadó istentisztelet utáni ünnepi közgyűlésen Péczka Ferenc felügyelő köszöntötte a résztvevőket. A templom felújításáról Homoki Pál lelkész számolt be: „Ez év augusztus 7-én döntött a presbitérium a tatarozásról. Szeptember 11-én hirdettük meg a gyűjtést, melynek eredménye

Az anyagi támogatás mellett igen nagy segítség volt, hogy az állványzatot térítésmentesen kapta meg a gyülekezet, valamint a festékanyagot rendkívül kedvező áron vásárolhattuk meg.

A három hét alatt elvégzett munkákat a kivitelező mesterek korrekten, precízen, színvonalasan oldották meg, emellett a presbiterek is vállaltak segítő fizikai munkát. A munkálatokat teljes egészében, önerőből tudtuk fedezni. Mindez jól mutatja a soltvadkerti gyülekezetben lévő elszántságot, élni akarást, melyet a Szentlélek munkál közöttünk. Örömmel mondhatjuk el, hogy a mostani generáció is beállt abba a történelmi folyamatba, melyet a templomépítő ősök kezdtek meg, és elődeink folytattak 1837 óta mindmáig” – zárult a lelkési beszámoló.

Ezután Radosné Lengyel Anna, a Déli Egyházkerület felügyelője köszöntötte a gyülekezetet. Lupták György esperes az egyházmegye, Lehoczki Ferenc polgármester a város üdvözlését adta át a soltvadkerti evangélikusoknak.

A hálaadó istentiszteleten és a közgyűlésen egyaránt szolgáltak a gyülekezet fiataljai, valamint az énekkar.

Az ünnepi alkalom után a Déli Egyházkerület és a soltvadkerti egyházközség vezetői megbeszélést folytattak a város polgármesterével a soltvadkerti iskola egyházi fenntartásba

A SZERZŐ FELVÉTELE

két hónap alatt – százhetvenkét adomány nyomán – 3 733 500 forint lett. ■ WISZKIDENSZKY ANDRÁS

„Áldva légy házadért, jó Atyánk!”

Évfordulós ünnepség Dunaharasztiiban

► Nem kell kerek évfordulónak lennie ahhoz, hogy egy templom felépülésétől megemlékezzünk, hogy hálát adjunk, ám mindenképp jó alkalom arra, hogy gyülekezeti hagyományá váljék, hogy egy közösség tovább épüljön. Ennek szellemében gyűlt össze Dunaharaszti és szórványai (Dunavarsány, Taksony, Szigetszentmiklós) evangélikusainak apraja-nagyja a november 6-i istentiszteleten, majd a szeretetvendégségen.

A valamikori sváb településen az evangélikus lakosság szinte észrevétlen volt; elvegyült a többségében katolikus faluban – huszonkilenc évvel ezelőttig. Ahogy várossá bővült

a település, úgy a maroknyi gyülekezet is piciny templomot épített. Azóta vasárnapról vasárnapra harangja is hírül adja a településen, hogy az evangélikusok léteznek és erősöd-

nek. Az egykori templomépítő lelkész, Lehel László szerint egy templom felépülése után mindig ott van a félelem is: lesz-e jövője a gyülekezetnek?

Ma, huszonkilenc év után, még mindig ez a kérdés – hangsúlyozta a gyülekezetben alig egy éve szolgáló Varsányi Ferenc lelkész is. Fontos a múlt, a visszatekintés, az ünneplés, hiszen – oly sokszor hangoztatjuk – múlt nélkül jövő sincs. Az istentisztelettel párhuzamosan zajló foglalkozáson jelen lévő igen sok gyerek pedig megnyugtató válasszal kecsegtethet. Sőt a gyülekezet ma már a templom falait is „feszeti”. Így a jövő talán bővítés is jelent...

Az ünnepi istentisztelet közgyűléssel folytatódott. Új presbitereket jelöltek, majd Varsányi Ferenc és Kőszegi János felügyelő egy-egy emléklappal köszönte meg a gyermekfoglalkozásokon – főleg az idei nagy létszámú nyári táborban – közreműködők munkáját.

A nap szeretetvendégséggel, kötetlen együttléttel, ismerkedéssel zárult – és azzal a reménnyel, hogy a templomépítés évfordulójának megünneplése a jövőben a gyülekezet egyik hagyományává válhat.

■ VERES EMESE-GYÖNGYVÉR

A SZERZŐ FELVÉTELE

Megújuló templom után megújuló lélek

Renoválták a templombelsőt Mihályiban

► Templomuk belső felújításáért adtak hálát november 6-án a mihályi evangélikusok. A vadosfai gyülekezet kétszázötven fős filijájában kicsi, de lelkes közösség előtt Gabnai Sándor esperes hirdette az igét, a liturgiában Mihácsi Lajos helyettes lelkész segédkezett. Jelen volt az ünnepi alkalmon dr. Gimesi Szabolcs, a Soproni Egyházmegye felügyelője is. Az esperes a vasárnap kijelölt igéje – Zsolt 103,6–16 – alapján szólt a gyülekezetéhez, kiemelve, mennyi mindenért adhatunk hálát az Úrnak.

A belső felújítás akkor eredményes, ha rádöbbenünk: azért tettük mindent, mert szükségünk van a temp-

den egyes pillanatunkban könnyörülettel fordul hozzánk, úgy kell nekünk is az embertársainkkal viselkednünk. Istentől lehet megtanulni az igazi könnyörületet és irgalmat, hogy ezzel másokat is az Úr dicsőretére és hálás szívre indítsunk.

Az istentiszteletet követő ünnepi közgyűlésen a meghívott vendégek, az anyagyülekezet, az ünneplő közösség és a társfiliák jelen lévő tagjai előtt Bálint Kálmán, a leánygyülekezet gondnoka Istennek hálát adva számolt be a felújításról. Megköszönte a többéves előkészítést és jelentős pénzbeli ráfordítást igénylő munkákhoz lelki, anyagi és tevéleges támogatást nyújtók áldozat- és segítőkészségét. Beszélt a templom tervezett külső felújításának előkészítéséről, s ehhez is kérte Isten áldását, valamint a támogatók további segítségét.

lomra, ahol újra meg újra ráébredhetünk, hogy mennyi minden van az életünkben, ami az Istent dicséri – mondta az esperes. És akkor eredményes a belső templomrenoválás, ha valódi reformációval a szívünk megújítása is megtörténik.

Gabnai Sándor az ige alapján végül arról is szólt, hogy amiként Isten minden pillanatunkban elvisel és elhordoz bennünket, ahogyan min-

Gimesi Szabolcs egyházmegyei felügyelő köszöntötte a közgyűlés résztvevőit. Beszédében kiemelte a kis gyülekezetek megújulásának fontosságát, s kifejezte azt a reményét, hogy a templombelsők renoválását az emberek lelki reformációja is követi.

A közgyűlés után az ünneplés fehérszta mellett, ökömenikus közösségben folytatódott.

■ -T -N

Munka és vacsora déli kerületi vezetőknek

A Déli Egyházkerület egyházmegyeinek vezetői – esperesek, felügyelők – november 10-én vacsorával egybekötött munkamegbeszélésen vettek részt a püspöki hivatalban. A jelenlévők Csorba Gábornak, az országos iroda gazdasági osztálya vezetőjének tájékoztatóját hallgathatták meg a 2012.

év várható pénzügyi lehetőségeiről. Alkalmat kínált az együttléttel arra is, hogy az egyházkerületi és -megyei vezetők együtt tekintsék át a kerületet érintő aktuális kérdéseket – lelki és gyakorlati szempontból egyaránt.

■ WISZKIDENSZKY ANDRÁS felvétele

Miloš Klátiknál, a Szlovákiai Evangélikus Egyház elnök-püspökénél tett látogatást Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke november 11-én Pozsonyban. A barátságos légkörben zajlott megbeszélésen jelen volt Kákay István, egyházunk országos irodájának igazgatója, valamint Dušan Vagaský szlovák irodaigazgató is. A két püspök az együttműködés további megerősítéséről tárgyalt. Szóba került többek között a szlovák és a magyar evangélikus egyház között hamarosan megkötendő szerződés is, amelyről november 25-én tartanak újabb egyeztetést Budapesten.

■ ADÁMI MÁRIA felvétele

Adok-kapok, avagy kapok, adok

► Az idei országos cigánymissziói napnak november 12-én a Magyarországi Evangélikus Egyház Budapesti Kollégiuma adott otthont, és részeltette meleg fogadtatásban mindazokat, akik arra szánták ezt a napjukat, hogy még többet tudjanak meg a cigánymisszióról, és még inkább elkötelezik magukat a csodálatos szolgálat mellett. A nap témáját a legtermészetesebb és az emberi életet talán leginkább jellemző interakció adta: az adás és a kapás, amelynek viszonyrendszerét különösen időszerű, izgalmas és építő volt végiggondolni a cigány-magyar együttélés összefüggésében.

A nap témája alapján (mely egyben a jelen beszámoló címe is, és amelyről e sorok írója tartott előadást) három lehetséges út áll társadalmunk előtt: az egymás ellen élés – ez az adok-kapok, tehát az erőszak és a pusztítás útja; az egymás mellett élés, amely a fejekben és szívekben épített gettókból következően gyakorlati gettósodáshoz vezet. Mivel ez esetben nincs se adás, se kapás, ez a torzán teremtett (ál)békesség megöli az ember mint lelkes lény lényegét, végeredményét tekintve tehát ez is halálos. Harmadik útként marad az egymásért élés – a szeretetből következő adás és elfogadás, tehát az élet útja.

De keresztyénekként nem mindig, mi a sorrend. Először nekünk kell kapni – új életet, új látást (az új em-

ber felöltözése), Istentől táplálkozó, így el nem fogyó erőt, hogy amit tőle kaptunk, azt az újat és megújított tudjuk továbbadni, mert az emberi erőlködés, a humanitárius segítségnyújtás kevés, mivel az ember önmagába zártan kimerülő energia-, szeretet-, türelemforrás.

Erre a szempontra összpontosított Györfi Mihály nyírteleki lelkes igé-

végzett hatalmas munkájáról. Cigányok és magyarok arról tettek tanúságot, hogy ez a bizonyos kapás és adás miként jelent meg az életükben, mennyire gazdagító, új dimenziókba helyező, amikor cigányok és magyarok egyetértésben, egyet akarásban élnek. És ehhez mindenkit a Krisztusba vetett hit, az ő akaratának teljesítése segítette.

A SZERZO FELVÉTELE

hirdetése Jakab apostol szavai alapján: „...minden jó adomány és minden tőkéletes ajándék onnan felülről, a világságosság Atyjától száll alá...”

A továbbadás mikéntjéről Györfi Gábor esperes beszélt Jézus útmutatása alapján: „Ingyen kaptátok, ingyen adjátok.” (Mt 10,8) Szépen illeszkedett a nap menetébe Tóth Zsuzsanna felvidéki hittan-magyar szakos tanárnőnek a tanítványságról, a küldetésről tartott világos, bátorító előadása.

Megindító és hitünkben erősítő volt hallgatni a biznyságtévők hosszú sorát Isten bennük és általuk

Összegzésként elhangzott: milyen kár, hogy a zömében ellenségeskedésről, szembenállásról, sokszor gyilkosságba forduló erőszakra tudósító média nem közvetítette ezt az egész napos „kapok-adokot”.

Akik ott voltak (és hála Istennek szép számmal voltak az ország különböző vidékeiről, sőt a határon túli gyülekezetekből is), megerősödtek az egyetlen járható, életre vivő út igazsága felől: „Én vagyok az út, az igazság és az élet” – jelentette ki egykor, és hirdeti ma is nekünk Krisztus.

■ BAKAY PÉTER

HIRDETÉS

Meghívó

Az Evangélikus Kórházi Lelkigondozói Szolgálat konferenciát tart november 25–26-án, péntek 15 órától szombat 14 óráig a Béthel Evangélikus Missziói Otthonban (Piliscsaba, Széchenyi u. 8–12.). Téma: *A nemek hálójában.*

November 25. • 15.30: Molnár József – *Férfi- és női szerepek a 21. században* • 17.00: Honti Irén – *A szerelem mint igazi emberi jelenség – időn túli* • 19.00: Esti program (közösségi beszélgetés, zenés csendesség)
November 26. • 8.30: Liptákné Gajdács Mária – *Igei elmélkedés* • 9.00: Heinemann Ildikó – *Család születik, de hol, kinek és miért?* • 10.30: Balogh Éva – *Gender program – felháborító-e, avagy a jövő útja?* • 11.30: Bajuszné Orodán Krisztina – *Záró gondolatok, úti áldás*
Érdeklődni és jelentkezni lehet: Balogh Éva: 20/824-4723, bodzabokor@gmail.com; Honti Irén: 20/824-5629, iren.honti@lutheran.hu; Heinemann Ildikó: 20/770-0442, ildiko.heinemann@lutheran.hu; Kulcsár Zsuzsanna: kulzsi@hotmail.com; Bajuszné Orodán Krisztina: bokriszti@freemail.hu.

Középkor, királylány, kard Kolozsváron

► Időutazáson vehettek részt az istentiszteletre érkezettek november 6-án Kolozsváron, az evangélikus gyülekezetben. A sokszínű, kedves és életvidám alkalmon a középkori várak, királyok világától és a félelmetes Isten képétől eljuthattak a reformáció felszabadító korába, amikor Isten szeretetének üzenetét tisztán megismerhették az emberek.

A családi istentiszteleten, melyen kicsinyek és nagyok együtt ünnepelték a reformációt, a gyerekek énekeltek, a konfirmandusok egyetemes imádságot mondtak. Oláh Orsolya evangélikus fuvolista és Horváth Zoltán kántor Bach-darabokat szólaltatott meg. Isten ígését e sorok írója hirdette.

Az istentisztelet után Adorjáni Tomaj zongorajátéka nyitotta meg a kiadós szeretetvendégséget. Finom kolbász várta az egybegyűlteket, no

meg sok nagymama és édesanya süteménye édesítette meg a hangulatot.

Hunyadi Attila, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Magyar Történelmi Intézetének tanára középkori és reformáció korabeli foglalkozásokkal örvendeztette meg a gyerekeket. A fiúk várakat, kardokat, pajzsot, sisakot készítettek, a lányok Luther-rózsás ablakdísz festettek, és igazi királylányoknak öltöztek Palocsay Kata segítségével.

■ KALIT ESZTER

HIRDETÉS

DIGITALSTAND

www.digitalstand.hu

Az Evangélikus Élet mostantól már digitálisan is olvasható, előfizethető!

Válogasson az első magyar platformfüggetlen online újságstand kínálatából, amely az asztali és a táblagépek után már okostelefonon is olvasható!

www.digitalstand.hu

Csatlakozzon hozzánk a Facebookon is!

Kincsek a szekéren

Jegyzetek Jegyzetlap-író szerzőnk könyvének bemutatójáról

Könyvbemutató. Immár harmadszor bújjok a kabátomba, hogy útnak induljak a lapunk hasábjain rendszeresen *Jegyzetlapokkal* jelentkező költő-publicista, a Rát Mátyás-életműdíjjal kitüntetett *Fenyvesi Félix Lajos Egy régi templomra – Istenes versek* című könyvének bemutatójára.

Először közel egy évvel ezelőtt, december 3-án a szerző szülővárosában, Hódmezővásárhelyen gyűltek össze barátok, rokonok, régi jó ismerősök, hogy a Németh László Városi Könyvtárban együtt örüljenek a Luther Kiadó gondozásában megjelent kötetnek. A másfél héttel későbbi fővárosi bemutató hangulatát az adventi időszak várakozása és a budai várbeli Litea könyvszalagon meleg, családi atmoszférája is meghatározta.

Havas Judit, Fabiny Tamás és Fenyvesi Félix Lajos

Múlt szombaton kabátgombolás közben azon morfondíroztam: épp itt az ideje, hogy az *Egy régi templomra* kötet verseiből egy templom falai között is elhangozzon néhány. A budavári evangélikus gyülekezet Bécsi kapu téri lelki hajléka a november 12-ei őszi délutánon kiváló helyszínek bizonyult erre célra.

Irodalmi szekér. „Zörögve zötyög át az országhatáron a szekér. A kocsis

nagyot kurjant örömeiben, így köszönti rég nem látott hazáját, Magyarországot. Mögötte zsákokban liszt, tömlőkben bor: árut hozott külföldről. Amott a szekér mélyén, a rakomány mellett megmozdul valami: hiszen ott egy ember kuporog. Kalapja, széles köntöse elárulja, hogy diák. Kevéske útipoggyaszát féltőn karolja – ritka kincsek vannak benne. Nem arany, ezüst vagy díszes terítő, hanem könyvek!”

Képzeltbeli szekér, amelyet *Fabiny Tamás* püspök fest elénk ezen a verses-zenés esten. Bár különböző történelmi korokban szállnak fel az utasok erre a ló vontatta kocsi, három dolog mégis közös bennük – mindannyian poéták, magyarok és evangélikusok. „Somorú, hogy az új évezredbe kanya-

tek írók a mába, s amellyel most elérkeznek hozzánk.”

Bach, Kodály és Bartók. Ülök a templompadban, de a karzatról hangzó muzsika messzire röpít, talán még a zötykölődő szekér által sok évszázad alatt megtett útnál is messzebbre. „Jövel, Szentlélek Úristen” – szárnyal a kérés a Magyar Örökség díjas Lutheránia énekharagjainak ajkáról, miközben *Kamp Salamon* karnagy a tőle megszokott „szent vehemenciával” vigyázza a dallamok röptének helyes ívét.

S ahogy egy vers jól megfér a zene mellett, olyan jól illik az énekekhez *Mekis Péter* orgonajátéka, *Gubis Géza* hegedűszólama, *Krähling Dániel* brácsájának a hangja vagy *iff. Kamp Salamon* trombitaszólója.

„Világba szétszórt / tékozló fiúk / mind hazatérünk: megpihenni” – szól a kötet címadó versének egyik sora. Egy templomban megpihenni, Istennel beszélgetni, az valahogy úgy is történhet, mint itt ezen az estén; olyan teljes harmóniában, amelyben két hegedűművész, *Fodor Tamás* és édesanyja, *Fodor Júlia* megszólaltatta a Bartók-duókat.

A ráncokat simító kéz. Mindannyian arra várunk, hogy Valaki keze elrendezze összekuszálódott dolgainkat, meggyógyítsa sebeinket, elsimítsa aggodásaink miatt kialakult ráncainkat. „Örökké tartó pillanat – / vonj sugaradba! / Tárt ablakok a fölkelő Nap fényén, / valami arany zúgás / a tavasz közelítene, / és semmi nem volt hiába, / nem vezett kárba semmi.” Többeszer hallom *Havas Judit* előadóművész tolmácsolásában az *Örökké tartó pillanat* című vers kezdetű sorait. Igen, jó lenne mindig a fölkelő nap tiszta fényében gyönyörködni. De jól tudom, vannak felhős, borongós reggelek is. Ilyenkor nekem szól a vers utolsó sora: „Egy kéz elsimítja a világ ráncait.” Így legyen.

■ BODA ZSUZSA

A pasztell mestere

Rippl-Rónai József emlékezete

Hihetetlen, hogy legszebb képeit egyszerű pasztellel készítette. Néhány szál kréta és papír, és remekművek születtek varázsolni tudó kezétől. Még az után is, hogy három agyvérzés érte! Bénult ujjakkal is dolgozott, s ha kiejtette csonka rajzeszközét, vászoncsikkal tenyeréhez erősítette. Utolsó önarcképén látható küzdelme az anyaggal, az öklével szétdőrszölt por csak sejtelmes foltokat mutat a régi tekintetből.

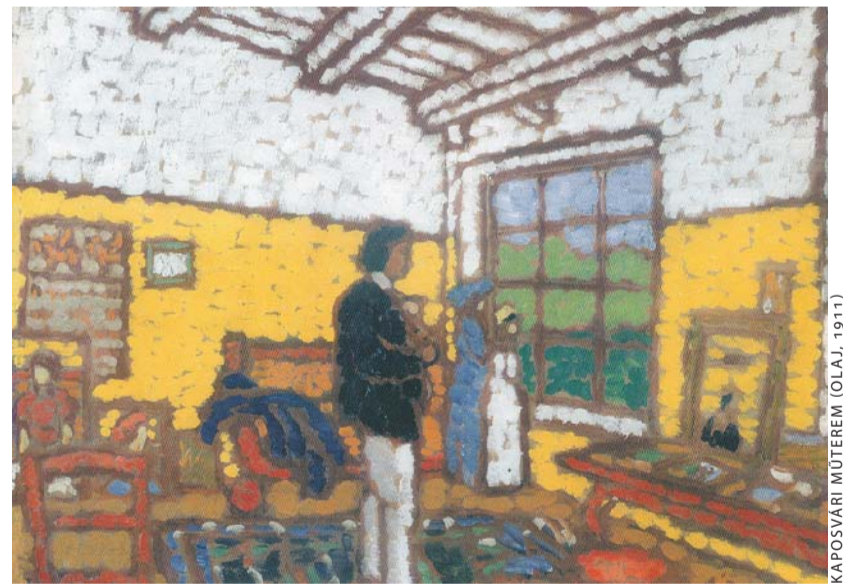
Az 1861. május 23-án született *Rippl-Rónai József* remek portréi keveset mutatnak önmagából, de *Kernstok Károly* a róla mondott emlékbemutatóban elénk idézi a festőt:

„Szép férfi volt, nagy, sötét, nehéz járású, magam előtt látom fekete hosszú bundájában, asztrakán bárány süvegében, havasán, módosan, amint feltűnik alakja. Megjelenése látványosan szép volt, mintha a Balaton és Bakony romantikája lépett volna be a pesti kávéházba. Csöndes jellegű természet, tréfát csak intímen szerette, nem volt lelkes beszédű, s bár harc volt élete és munkája, ritkán támadott.”

Miért is tette volna? Tisztában volt tehetségével. Győzelmével, hogy lassan meghódítja Európát. Mindegy, mit tervezett megöröki-

hátra. Melyiket szeressük közülük? Melyik korszak a legmaradandóbb? A franciás „fekete képek”? A kaposvári „pöttös” olajfestmények vagy a Budapesten készült „pasztell arcképek” sorozat? Mindenhon finom szövésű remekművek sorjázna! És pusztulnak. Főleg a pasztelleket kezdte ki az idő. Hímzett faliszőnyegek is megkoptak, s porcelán ét-készletei, üvegpoharai – hiszen a mester az iparművészetben is kipróbálta erejét. *Gróf Andrássy Tivadar* budai palotájában tervezett berendezése évekig készült. Rippl sokszínű életművének következetes épít-

KAPOSVÁRI MŰTEREM (OLAJ, 1911)

teni, kit készült vonalak mögé rejteti, hosszú megfigyelés után vilámgyors kézzel fölvezolta, majd röpké fél óra alatt befejezte. És már töltötte is a finom vörösbort, hogy megünnepeljék *Babits* sápadt, beteg arcának elkészültét, *Móricz* lelkének legmélyébe látó portréját, *Szabó Lőrinc* nemes vonalú profilját... Vagy *Ady* Endrét, akit olyan izgalommal várt a kaposvári Róma-villában, ámulattal nézte nagy, barna szemét, s hallgatta bölcs beszédét. (Az utolsó, 1918-as ceruzarajz a nagybeteg, halállal megjelölt költőt mutatja, mikor megválasztották a Vörösmarty Akadémia elnökének.)

A modern magyar festészet Rippl-Rónaival kezdődik. Az egész konti-

kezését jól tükrözik ezek a váltások. És még nem szóltam mezítelen, szépséges nőalakjairól, ahogy fürdőznek a tündöklő napfényben.

„Szeretnék már otthon lenni, sátorfámat felütni, de nincs, aki bátorítana” – *Mednyánszky Lászlónak* írta keserűségét. De megoldotta ő maga: letelepedett itthon, majd követte felesége, *Lazarine* és nevelt lánya, *Anella*.

Kaposváron érte a halál 1927. november 25-én. A Róma-villában berendezett múzeuma teljes pompájában mutatja a művész nagy festészetét. Az állványra fültett utolsó képe azt a benyomást kelti, mintha gazdája csak a nyári kertbe ment volna le, erőt gyűjteni a kora reggeli munkához.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

ERŐS VÁRAK

Zrínyi-várkastély Csáktornyaán

A horvátországi Csáktornya (hivatalos nevén Čakovec) Trianon előtt nem a széles körű autonómiával rendelkező társnemzet területén fekvő Magyarországhoz elválaszthatatlan (?) része volt Zala vármegye egyik járási székhelyként. Vegyes lakossággal, de magyar többséggel.

A revíziós törekvések eredményeként az 1940-es években Muraközzele rövid időre hazatért. A második világháború követően újra Jugoszláviához csatolták, ma pedig a független Horvátország fennhatósága alá tartozik.

Aki a 21. században látogat a hátrához közeli megyeszékhelyre, a valamikori magyar világnak nem sok nyomát találja. Sokkal inkább az évről évre több százazernyi honfitársunkat a szomszédcsábító horvátországi milió veszi körül. Mintha Dalmáciában, az Adrián járnánk: ugyanaz a vendégszeretet, az emberek barátságosak, a kávézó végeláthatatlan sorban települtek. Éppen csak a hullámzó tenger hiányzik, valamint a „díszletek” mások, hiszen az épületek nem a mediterrán világot idézik. A töröri rákszendvicset az alkalmi stando-

kon kiszolgált frissen sült lángos helyettesíti.

A ferences templom és kolostor mellett a település első számú világi látványosa a katonai erődítmény. Maga a település is innen kapta nevét: Csák tornya, utalva építetőjére, a *Hahót* nemzetségből származott

A SZERZŐ FELVÉTELE

Csákra, aki 1266-ban emeltette lakó-tornyaát. Az erődítés többszöri tulajdonosváltás után 1546-ban került a horvát nemzetséggé, hű magyar *Zrínyi* család birtokába. Helyben *Zrínsziként* említik őket.

A török árnyékában a família alkította reneszánsz stílusú, katonailag

modern erődítménnyé Csáktornya várát. Ők emelték a pazar kastélyszárnyat is. *Zrínyi Miklós* itt vetette papírra a *Szigeti veszedelem* című művét, és itt érte a vadkanöklelés után a halál. Fivére, *Zrínyi Péter* innen irányította főurakból álló ellenzéki mozgalmát, amelyért akkoriban kivégzés járt.

Miklósról a városban emlékoszlop, Péterre a várkastély bejáratának előterében szoborkompozíció emlékeztet.

A vár állapota igencsak leromlott, de ismerve a horvátországi fejlődés ütemét, rekonstrukciójára hamarosan sor kerülhet. A kastélyszárny ellenben szépen felújítva várja látogatóit. Termében 1954 óta a Muraközi Múzeum kiállításai tekinthetők meg, udvarában a magyar–horvát közös történelem jeles személyiségeinek szobrai és sírkövei állnak.

■ REZSABEK NÁNDOR

KÉT ÉVTIZEDE ESETT EL VUKOVÁR

Közös kereszt emlékeztet az elfelejthetetlenre

Az egykori Jugoszlávia nekünk, magyaroknak igazi paradicsom volt. Déli szomszédunkhoz könnyebben lehetett kiutazni, mint nyugatra, az üzletek polcai roskadoztak az áruktól, olcsón lehetett márkás farmert, Vegeta ételízesítőt, Kraš csokoládét vagy jó minőségű konyakot venni s eldicsekedni a szomszédnak: „Jugóból hoztam.” Amíg a Balatont elárasztották az NDK-s turisták, a magyarok számára státuszszimbólum volt a párját ritkító dalmát tengerparton üdülni.

Kívülről nézve a nemzetiségek is nagy békeességben éltek az országban, az el nem kötelezett Jugoszláviára mintaállamként tekintett a világ köz-

szemben – állásaikat, amelyeket az ostromlók csak november 18-án törtek át. A város nagyon sokat szenvedett, ép ház alig akadt az ostrom után. A háború sebeit máig sem sikerült teljesen eltüntetni. A szépen kitarozott házak között gyakran feltűnik egy-egy romhalmaz, s aki elfeledte volna a nehéz napokat, azt a szitává lőtt víztorny emlékezteti a múltra.

A lerombolt településen egy középület, a városi kórház vált az értelmetlen pusztítás jelképévé. Noha az épületre kiakasztották a Vöröskereszt zászlaját, ennek ellenére mintegy ezer gránát találta el az ispotályt. A betegeket már a harcok első nap-

sem mertek. Az ostrom előrehaladtával az élelmiszerhiány is riasztó méreteket öltött, a napi porció néhány szelet kovásztalan kenyérré zsugorodott. A rossz szellőzés miatt mindennél orrfacsaró volt a bűz.

Humánus színfolt volt e pokoli gyorban: az összezsúfoltak lelki gondozását négy atya – papok, ferences

it. Csupán egyetlen embernek sikerült leugrania a platóról, s noha lőttek rá, a kukoricásban menedéket talált, és az éj leple alatt el is érte a horvát állásokat.

Máig érthetetlen, felfoghatatlan e módszeres gyilkolás motivációja. Sokan a második világháború szerb és horvát vérengzéseinek folytatását

sők áldozata árán Eszék is megmenekült.”

Horvátország jövőjét Vukováriban alapozták meg, s a túlélők nem hagyják elfeledni elődeik szenvedését. Az egykori kivégzettek utolsó szálláshelyét jelentő hangárok között emlékhely idézi a múltat. A sötét teremben kigyúló és kihunyó csillagok, a megfakult fényképek emlékeztetnek egyenként az áldozatokra.

A tömeggyilkosság színtere is záródokhellyé szelídült, a felállított közös keresztet a ráaggatott rózsafüzérek száza díszítik. A tömegsírokat feltárták, s százkilencvenkét személyt azonosítottak. Az elhunytakat a vukovári csata halottaival együtt az emléktetőben helyezték örök nyugalomra. A szépen rendben tartott sírkertben mintegy ezer ember értelmetlen haláláról elmélkedhetnek a betérők.

Mi, magyarok is gyászolhatunk a keresztet láttán. A háború előtt mintegy ezer honfitársunk lakott a határtól alig nyolcvan kilométerre fekvő városban, s az áldozatok és a kivégzettek között is voltak magyarok. Az atrocitások is hozzájárultak, hogy mára négyszázhat főre csökkent a számuk.

A kórház alagsorában 2006-ban, az épület újjáépítésekor múzeumot alakítottak ki, amely a budavári sziklakórházra emlékeztet. A rideg terem berendezése hűen idézi a gyászos napokat. A borzalmak színhelyén *Jakumetović Rozália*, a Vukovári Magyarok Egyesületének elnöke asszonya vezet végig. Egykor ő is a kórházban dolgozott gyógyszerész-

Az ostrom alatt a sebesülteket a kórház alagsorában látták el

véleménye, s a szovjetekkel való látványos szembenállása a magyar intelligencia körében is elismerést váltott ki. Az ország belpolitikájának szakértői viszont kevésbé optimistán tekintettek a jövőbe. Ők tisztán látták, hogy *Josip Broz Tito* a háború után három és fél évtizedig vaskézrel kormányozta Jugoszláviát, s a politikai elemzők elbizonytalanodtak, ha a „poszttitói” korszakra gondoltak.

Valóban, a marsall 1980-ban bekövetkezett halála után tanácstalanság lett úrrá az országban, a hamu alatt azonban parázs izzott. A tűz 1989-ben, *Slobodan Milošević* szerb köztársasági elnökké történő megválasztása után lángolt fel. Horvátország és Szlovénia is kikiáltotta függetlenségét, a nemzetiségi és hatalmi ellentétek hamarosan háborúba torokolltak.

A Szlavónia délkeleti részén fekvő Vukovár – egykori magyar nevén Valkóvár – a háború előtt a béke megtestesítője volt. Jól csengett a neve pártkorifeusi körökben is, mivel a Jugoszláv Kommunista Párt 1920-ban itt tartotta első kongresszusát. A város a kulturális életben is szerepet kapott. Az ötvenes évek közepétől *El-ső hang* címmel tehetségkutató táncdalfesztiváloknak adott otthont. Vukovár – Szerém megye székhelye – megmaradt békebeli városnak, amelyet a turisták is szívesen felkerestek.

A háború azonban véget vetett az idillikus állapotoknak, Vukovár stratégiai fontosságú helyé lépett elő. A város horvát területre esett, de falai között jelentős szerb kisebbség élt. A Dunához közel eső település elfoglalása esetén szabad út nyílt volna a szerbeknek Eszék felé.

A Jugoszláv Néphadsereg egységei és a szerb szabadcsapatok 1991. augusztus 25-én kerítették be a várost. A horvát katonák nagy véráldozatok árán majdnem három hónapig tartották – a többszörös túlerővel

jaiban le kellett szállítani a kórtermekből a biztonságosabb alagsorba. Naponta mintegy hatvan-hetven sebesültet hoztak be, java részük civil volt.

A modern épület alatt légópincerendszer húzódtott, amelynek minden sarkába jutott betegágy. Az orvosok embertelen körülmények között dolgoztak, nappal a sürgősségi betegellátást, éjjel az érdemi gyógyítást végezték. A tűzoltók nagy nehézségek árán lajtos kocsiakkal hordták a vizet, de a bennrekedtek összegyűjtötték a csapadékot is. Az erőfeszítések ellenére is csak egy liter víz jutott naponta egy betegre, a kórházban tisztálkodásról az ottrekedtek álmodni

Az újjáépített városi kórház

rendi szerzetesek – végezték, gyámoltították a szenvedőket, gyóntattak, és miséket is naponta tartottak.

A város elestekor a kórház romos falai között félezer ember – szerbek, horvátok, magyarok – várták sorsuk jobbra fordulását. Csalódnuk kellett. A győzelemittas katonák 261 embert – betegeket, orvosokat, nővéreket – gyűjtöttek össze. A legfiatalabb tizenhat éves, de volt a lefogottak között a nyolcadik hónapjában járó kismama is.

A legyengült embereket buszokba zsúfolták, erős katonai kísérettel a Vukovártól öt kilométerre fekvő ovčari mezőgazdasági kombinátba vitték, és a raktárakba zárták. A foglyokat november 19-én és 20-án tizenötös csoportokban egy traktor vontatta pótkocsira tették, s az épülettől kilencszáz méterre fekvő erdőszélre szállították. Ez volt az utolsó útjuk: a fák kérgén ma is látni lehet az egykori géppuskagolyók nyoma-

látják Szlavóniában. Felidézheték a múltat, s elgondolkozhattak a szomorú tényeken, azon, hogy az egykori veszteségeknél csupán töredékét lehetett a németek számlájára írni, a többi elesett a testvérháború áldozata lett. Az ezredforduló apokalipszisében újra szomszédok, családtagok, iskolatársak fordultak egymás ellen, s elembertelenedve nézték a másik tehetetlen szenvedését.

Az egyéni bosszúnak is eljött az ideje a valós vagy vélt sérelmekért. *Dokmanović*, Vukovár egykori pol-

Az emléktető

gármestere személyesen kínoztta a foglyokat. Az önmagukból kivetkőzött, részeg katonák elvágta az ebek torkát, „Te is horvát vagy!” felkiáltással. A vérengzés a nagy szerb veszteségekre is válasz lehetett, a támadók felkészületlenek voltak, fogalmuk sem volt, milyen erők védik a várost, s a hadvezetés tehetetlensége a védők malmára hajtotta a vizet.

Hasonló reakciónak lehettünk szemtanúi Szentlászlón, ahol a lakosok vadászpuskákkal szálltak sikeresen szembe a támadókkal, s ahol a megtorlás szintén az ártatlanokat sújtotta.

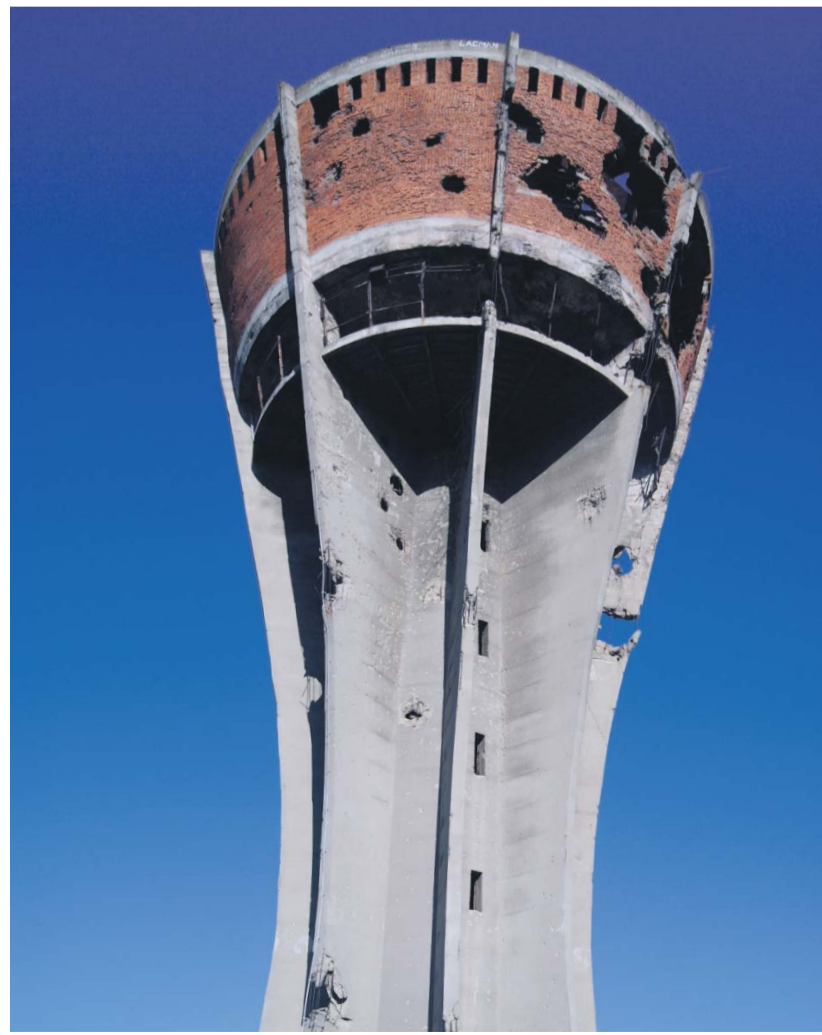
„Vukovár volt a szerbek Sztálin-grádjá – emlékszik vissza a két évtizede történetekre *Kanalas János* kőrágyi tiszteltes. – Itt veszítették el a háborút, katonai és morális vereséget szenvedtek. A vukováriak igazi hősök voltak, Európa negyedik legnagyobb hadseregét tartóztatták fel, s a sors szeszélye, hogy szerbek is voltak a védők között. A fiatal Horvátország időt nyert, s a vukovári hő-

ként, s a férjével együtt a véletlen szerencsének köszönheti életét.

A vetítőben film idézi fel az ostromot, a kórház romos képét. Egy francia forgatócsoport felvételeit látjuk, a jugoszláv hadsereg engedélyével és felügyelete mellett forgattak az elesett városban. A stáb látta ugyan a romokat, a holtakat, a történetek háttéréről azonban érzékelhetően nem sok információját.

Kísérőnk lelkesen magyaráz, látszik, hogy már több százszor vezetett csoportokat, de az emlékszobában az ő hangja is elcsuklik. A végtelenített hangszalagon felhangzanak az áldozatok nevei, akiknek legtöbbször jól ismerte. „Talán azért tartott meg a Jóisten, hogy legyen, ki elmondja a történeteket” – mereng *Rozália* a Teremtő akaratán. Kérdésünkre elmondja: évente negyvenezren róják le kegyeletüket az egykori áldozatok emléke előtt. Majd elgondolkodva hozzátesszi: „Szerb csoport még nem kereste fel a kegyeleti helyet.”

■ CSERMÁK ZOLTÁN

A széllyott víztorny

A SZERBŐ FELVÉTELEI

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Széncinege

Aki eteti télen a madarakat, jól ismeri ezt a sárga mellényű, kedves madárkát. Erdőkben, parkokban, kertekben mindenütt otthon van. Szelíd, könnyen megfigyelhető.

Az erdőben még hófoltok vannak, a kiskertekben éppen csak rügyeznek a gyümölcsfák, amikor egy napsütötte tévégi reggelen a hím kiül egy ágra, és hangosan elkiáltja magát: „Nyitni-kék!” Amikor a széncinegék megszólalnak, már tudom, hogy közel a tavasz.

Odúban fészkel, de nem válogatós. Találtam már fészkeket függőleges vascsőben, fali lyukban, és jó néhány alkalommal láttam azt is, amikor a pár a kiskert kapujára függesztett postaládában telepedett meg. Az egyiknél cedulát tűztek a kapura a postás bácsi számára, nehogy leveleket dobjon a ládába, mert fiókáik voltak benne.

A széncinege rovarokkal és pókokkal táplálkozik, naphosszat utánuk kutat a lombok között. Mérések bizonyítják, hogy naponta a saját testtömegének megfelelő hernyómennyiséget képes elfogyasztani. Képzeljétek el, mi lenne, ha nektek kellene naponta húsz-huszonöt kiló főzeléket, húst és tészta megennetek! A cine-

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

A párok évente néha kétszer is költenek, és fiókáik, ha megérik a tavaszt, a következő évben már maguk is családot alapítanak. Etessétek őket télen, amikor rászorulnak az emberi segítségre! Lehet adni napraforgót, szalonnabörkét, kiválogatják a karácsonyi beigli diótörmelékéből az ehető darabokat. Mindig este töltsétek fel az etetőt, hogy a kora reggel érkezőknek ne kelljen csalódnuk.

A cinegék már októberben is kutatnak a még üres etetőben, de ilyenkor még nincs szükségük segítségre, pucolják csak a gyümölcsfákat. A ha-

gék emésztése azonban rendkívül gyors, így aztán annyit etetnek, amennyit csak találnak, soha nem rontják el a gyomrukat.

Szorgalmasan tisztogatják a gyümölcsfákat, amikor pedig fiókáik vannak, néha három kövér hernyóval a csőrükben, érkeznek az odúhoz. Egyetlen széncinegépár és fiókáik a tavaszi-nyári időszakban többkilónyi hernyót pusztítanak el, és ami nagyon fontos, ezért a munkáért nem kérnek egy fillért sem, és nem használnak egyetlen csepp vegyszert sem.

zai időjárási viszonyok mellett december és február között kell etetni. Ezt persze a korán érkező vagy a tavaszba nyúló tél egy kicsit módosíthatja.

■ SCHMIDT EGON

Kérdések

1. Milyen súlyú egy széncinege?
2. Hány fiókája van egy párnak?
3. Lehet őket mesterséges odúba telepíteni?

Válaszok: 1. 18 gramm; 2. 8-12; 3. igen.

HUMORZSÁK

– Jutka, szerinted valóban szerencsétlenséget jelent fekete macskával találkozni? – kérdezi a hitoktató.

– Az egerek számára minden bizonyonnyal – hangzik a válasz.

– Apa, a múltkor azt mondtad, hogy nagy szegényt hozok rád a gyülekezeti énekkarban a rossz hitanjegyeim miatt. Ezer forintot ígértél, ha nem írok elégtelen dolgozatot. Van egy jó hírem!

– Csak nem sikerült a dolgozatod?

– Nem, de megspóroltam neked egy ezrest!

Amikor a hittanár visszaadja a kijavított dolgozatokat, Péterre nézve így szól:

– Te másoltál!

– Honnan tudja ezt a tanár?

– Nagyon egyszerű. A padszédod azt válaszolta az egyik kérdésre: „Nem tudom.” Nálad pedig ezt olvasom: „Én sem.”

Tom elbliccelte a tanulást, és felkészületlenül ment a hittanórára. A dolgozatírásnál az üres lapra a következőt írta: „Egyedül Isten ismeri a választ.”

A hitoktató a következőt írta a papírra válaszul: „Isten ötöst érdemel, de te csak egyest!”

Kedves Gyerekek!

► **Mostani hatrészes sorozatunk végéhez értünk. Az összegyűjtött helyes megfejtéseket küldjétek be szerkesztőségünk címére (Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.). A borítékra írjátok rá: Gyermekvár.**

6.

Augustus császár tudni akarta, hányan élnek a birodalmában. Ezért népszámlálást rendelt el. Mindenkinek a szülővárosába kellett mennie, ahol a hivatalnokok listákra írták az emberek adatait.

Mária jegyese, József Betlehemből származott, ezért Názaretből oda indultak útnak. Már nem sok idő volt hátra Jézus születéséig, így nem tudtak gyorsan haladni.

Amikor végül beértek Betlehembe, a fogadók és vendégszállások már mind megteltek. Hiába kopogtattak be több ajtón is, sehol sem volt hely. Egy fogadós végül megsajnálta őket.

– A házban nem tudok már üres ágyat adni nektek, de hátul az istállóban, a szalmán elalhattok – mondta nekik.

József és Mária megköszönték a lehetőséget. Ott, az istállóban született meg Jézus. Mária bepólyálta, és a jászolba fektette.

Azon az éjszakán különös dolog történt. A környéken lévő pásztoroknak, akik a nyájukat őrizték a mezőn,

hirtelen egy angyal jelent meg. Nagy fényesség vette körül őket, ők pedig nagyon megijedtek. Nem tudták, mi történik. Az angyal így szólt hozzájuk:

– Ne féljétek, mert nagy örömet hirdetek nektek! Ez az egész nép öröme lesz: megszületett ma az Üdvözítő, aki az Úr Krisztus, a Dávid városában. A jel, amiből felismeritek, hogy igazat szólok, az lesz, hogy találtok majd egy kisgyermeket, aki bepólyálva fekszik a jászolban.

Ahogy ezt elmondta, angyalok sokasága jelent meg, akik az Istent dicsérték. Ezt mondták:

– Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön béke és az emberekhez jóakarát.

Ezek után a mennyei sereg eltűnt a pásztorok szeme elől. Ők pedig így szóltak egymáshoz:

– Menjünk el egészen Betlehemig, és nézzük meg, hogyan is történt, amiről az Úr üzent nekünk.

Gyorsan elindultak, és meg is találták az istállót, amelyben Mária, József és a jászolban fekvő kisgyermek volt. Rögtön el is mondták, hogy kik ők, és hogyan jutottak ide. Aki csak

GYERMEKVÁR

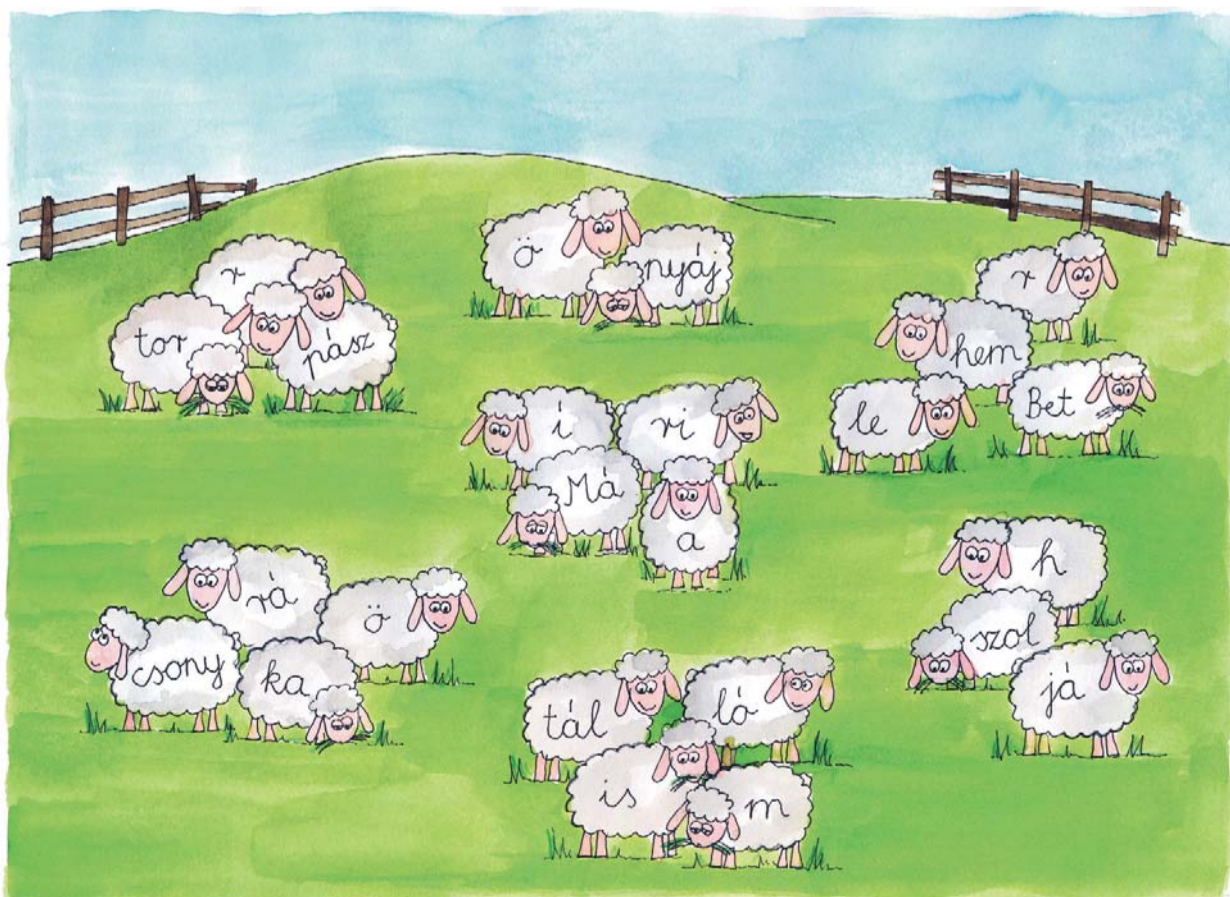

hallotta, nagyon elcsodálkozott a dolgon.

A pásztorok is tudták, hogy különleges kisbabát látnak, ezért tiszteletük jeléül le is térdeltek előtte. Aztán pedig visszamentek a mezőre, a nyájhoz.

A csoportokban heverésző bárányokon található szótagokból egy-egy szót olvashattok össze. Mindegyik csapatnál egy-egy állaton egy plusz betű is található. Párosítsátok az összeolvasott szavakat a számozott meghatározásokkal! A plusz betűkből a számsor alapján egy szót kaptok. Ezt küldjétek be!

1. Jézus születésének az ünnepe
2. állatok őrizője
3. ez letelepedett a mezőn, amikor Jézus megszületett
4. Jézus „szülőháza”
5. Jézus „bölcseje”
6. Jézus anyja
7. Jézus szülővárosa

RAJZ: JENES KATALIN

Egyházkerületi közgyűlés...

...északon

► **Igehallgatással, Bartha István balassagyarmati lelkész áhítatával kezdődött november 11-én az Északi Egyházkerület közgyűlése. Az őszi helyszín ismét a budapesti gyülekezet temploma volt.**

Fabiny Tamás püspök beszámolójának fókuszába – összhangban a 2011/12-es munkaprogram címével – a megerősödést állította. Először az elmúlt dekád elszomorító népmozgalmi adataira támaszkodva a konfirmándusok számának csökkenésére hívta fel a figyelmet, majd – Isten ígéjének fényében – hat pontban szolt a megerősödés különböző aspektusairól (belső ember, mások, család és házasság, törvényesség, gyengék, társadalmi szolgálat).

Benczúr László kerületi felügyelő jelentésében részletezte a mögötünk álló munkaévben lezárult, a most folyamatban lévő, illetve a jövőre induló egyházkerületi projekteket. Az egyházunkat érintő szervezeti változásokról elmondta, hogy bár azok „csak az emberi közösségek rendszerét módosítják, bízunk kell abban, hogy mindez nem a hatalom birtoklásáért vívott küzdelem, hanem eszköze annak, hogy mindannyiunknak a figyelme az üdvösséghezóra irányuljon.”

A hozzászólások sorában Bak Péter; a Dél-Pest Megyei Egyházmege felügyelője ismertette a november 4–6-ai révfülöpi országos felügyelői

konferencia állásfoglalását a 2012-ben esedékes általános tisztújítással kapcsolatban. Ezután tett előterjesztéssel közel egyórás, konstruktív vitát váltott ki, amelynek eredményeként a közgyűlés javaslatot fogalmazott meg a zsinat számára. E szerint kéri, hogy a 2012. évi tisztújításon megválasztandó tagok és testületek – a gyülekezeti szintet kivéve – egyezri, rendkívüli alkalommal két évre szóló mandátumot nyerjenek el. Ez idő alatt pedig a zsinat olyan egyházszervezeti struktúrát alkosson meg, amely megfelel a szakmai elvárásoknak, valamint egyházunk gazdasági, társadalmi és szociális helyze-

tének. A közgyűlés a határozati javaslatot egy ellenszavazattal és egy tartózkodás mellett elfogadta.

A másik, nagyobb visszhangot keltett téma Krámer György püspök-helyettesnek a digitális szolgálati naplóval kapcsolatos beszámolója volt. A naplót a kerület lelkészeinek

hetven százaléka rendszeresen használja, és úgy tűnik, a kezdeti ellenérzések mostanra feloldódtak – mindazonáltal folyamatosan érkeznek a fejlesztésre vonatkozó visszajelzések. Donáth László csillaghegybékásmegyeri lelkész felhívta a jelenlévők figyelmét a rendszer adatvédelmi és adatkezelési problémáira. Többek között javasolta, hogy az adatkezelést illetően 2012-ben átfogó törvény szülessen az egyházban. A közgyűlés a javaslatot egyhangúlag elfogadta.

Az időpont-egyeztetést követően Benczúr László kifejezte óhaját, hogy hasznos lenne, ha – az általános tá-

jékozottság érdekében – a hivatalos küldöttek mellett az érdeklődő gyülekezeti tagok is nagyobb számban vennének részt a közgyűléseken.

A következő, tavaszi kerületi közgyűlés 2012. április 20-án lesz a nyíregyháza-kertvárosi gyülekezetben.

■ HORVÁTH-HEGYI ÁRON

...nyugaton

► **Egyházkerületi közgyűlésre hívták a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület szavazati és tanácskozási joggal rendelkező tagjait az elmúlt hét szombatjára a kerület győri székházába. A nyitóáhitatot Smidéliusz Zoltán, a Somogy-Zalai Egyházmege esperese tartotta.**

A közgyűlés Szemerei János püspöki jelentésének meghallgatásával és megvitatásával kezdte munkáját – bár jelentéséről igazából nem, talán inkább beszámolóról beszélhetünk, hiszen alig fél év telt el a püspök beiktatása

óta. Szemerei János szolt az indulás nehézségeiről, megszorított szolgálatairól, protokolláris kötelezettségeiről és tervbe vett látogatásairól az egyházkerület lelkészeinél. Szabó György egyházkerületi felügyelő az előző közgyűlés óta eltelt időszakról adott tájékoztatást a testület tagjainak.

A továbbiakban a kerület havilapjának, a *Dunántúli Harangszónak* a jövőjéről esett szó. A püspök személyének változásával az addigi főszerkesztő, *Menyes Gyula* volt püspöki titkár nem vállalta tovább a lap elkészítését, így a júniusi volt az utolsó szám. Az egyházkerület vezetése azt

tervezi, hogy december közepén tetszetős, elegáns, színes kiadványt jelentet meg – *Dunántúli Krónika 2011* címmel –, amely összefoglalja mindazt, ami ez évben a kerületben és a gyülekezetekben történt. A kiadványt a *Dunántúli Harangszó* előfizetői megkapják, de gyülekezeti terjesztésben is hozzáférhető lesz. A jövő évtől pedig – a tervek szerint – negyedévente jelenne meg a *Dunántúli Harangszó*.

Az egyéb napirendi pontok között több döntést is hozott a közgyűlés. Határozott arról, hogy a kaposvári gyülekezet a kerület külön keretének terhére hatszáz ezer forint segélyt kapjon lelkészlakásának felújításához; továbbá arról, hogy az egyházkerület alapítson ösztöndíjat, amelyet két teológus vehetne igénybe tanulmányai folytatásához.

Arról is határoztak a közgyűlési tagok, hogy egyházkerületi hűségdíjat alapítanak, amellyel egy-egy gyülekezeti lelkész, illetve közegyházi szolgálatban álló személy tevékenységét ismerik el. Ugyancsak szeretnék díjazni az év diakóniai munkását. A részletes szabályok kidolgozására bizottság alakult, tagjai: *Tólli Balázs, dr. Hári Tibor* és *Smidéliusz Zoltán*.

A grémium meghatározta a püspök-helyettes szolgálatának anyagi kereteit, és döntött arról is, hogy az egyházkerületi alkalmak nem lesznek teljesen költségmentesek.

A közgyűlés végén a jövő évi egyházkerületi programok időpontjait és helyszíneit rögzítették a testület tagjai.

■ KISS MIKLÓS

...délen

► **A Pesterzsébeti Evangélikus Egyházközség adott otthont november 11-én a Déli Egyházkerület közgyűlésének, melyre a „rendes” tagokon kívül az egyházkerület zsinati küldöttei, valamint az oktatási intézmények és az iskolalelkészek is meghívást kaptak. A nyitóáhitatot Győri János Sámuel, a házigazda gyülekezet lelkésze tartotta az Útmutató napi ígéje, Ez 36,26 alapján.**

„Minden látszat ellenére vesztesre áll a gonosz, hiszen egyre több – ma már hétmilliárd –, Isten képmására teremtett ember él a földön. Jó, ha tudjuk, hogy ebben a hatalmas embertömegben az Isten mindannyiunkra egyenként, személyenként odafigyel” – mondta Győri János Sámuel.

Radosné Lengyel Anna egyházkerületi felügyelő megnyitó szavai után a közgyűlés egyperces néma felállással emlékezett az október 26-án elhunyt *dr. Kéry Lajosra*, a Pesti Egyházmege korábbi felügyelőjére, a Déli Egyházkerület hűségmesére.

Az egyházunkban folyó hitoktatásról tartott előadást *Rozs-Nagy Szilvia*. A lelkész – aki ez év áprilisától egyházunk országos irodája oktatási és iskolai osztályának hittanreferense – beszámolt eddig végzett munkájáról, és emellett kitért arra is, mennyire meglepetti a szakmában dolgozók helyzetét az, hogy

a hitoktatási stratégia megalkotása, az evangélikus oktatási intézmények népszerűsítése, valamint a gyülekezeti hitoktatás megerősítése úgy, hogy az ne menjen az intézményi oktatás rovására. Szívügynek kell tekinteni a minőségi hitoktatást – tette hozzá az előadó.

A hozzászólásokban elhangzott, hogy kevés a világi, nem lelkész hitoktató. A résztvevők fontosnak tartották, hogy a gyülekezeti lelkész legyen jelen az iskolában is. A déli kerületi oktatási intézményekben ötezer-nyolcszáz gyermeket tanítanak-nevelnek – az ezzel járó felelősségre hívta fel a figyelmet egy másik hozzászóló, majd hozzátette: „Ne féljünk ettől a feladattól, mert Isten ezt bízta ránk, erre akar bennünket használni.”

Andorka Árpád, a Déli Egyházkerület felügyelő-helyettese a résztvevőknek már előzetesen megküldött táblázatok segítségével *Egyházkerületünk a számok tükrében* címmel tartott előadást, melyből a záró mondatok kívánkoznak ide: „Látni kell, hogy evangélikus közösségeink többségében megvan az élni akarási... a 2011. évi népszámlálási adatok és még sok egyéb szempont alapján szükségünk lesz újratervezésre az evangélikusság megtartásáért.”

Egyházunk zsinatának lelkészi, illetve nem lelkészi elnöke, *Korányi András* és *Muntag András* a jövőre esedékes választásokról szolt. Tájékoztatójukat élénk érdeklődés kísérte, és hozzászólások követték.

még nem készültek el a hitoktatási irányelvei és a szolgálatról szóló szabályrendelet. Bőséges adatsorral szemlélte az országos és a déli kerületi helyzetképet. Korosztályonként (az óvodától a középiskoláig) és témánként (a hitoktatók helyzetétől a beiskolázási adatokig) áttekintette, mit mutatnak a számok, és milyen feladatok állnak a déli kerület előtt a következő években.

A résztvevők – többek között – megtudhatták, hogy a hitoktatás országosan elsősorban az intézményekben történik, és átlagosan hét diák van egy-egy hittancsoportban. Az evangélikus fenntartású iskolákban az evangélikus tanulók létszáma átlagosan huszonhárom százalék. A felvázolt teendők között ott szerepelt

A 2012. évi munkatervet az egyházkerület püspöke, *Gáncs Péter* terjesztette a közgyűlés elé. A dokumentumot a testület egyhangúlag elfogadta. A március 1–2. között megrendezendő, *Hivatásgondozó napok aktív lelkészeknek* című konferenciától a december 7-i nyugdíjaslelkész-találkozóig tartalmaz programokat a munkaterv.

A kerület teológus-ösztöndíjasa-inak bemutatkozása után *Káposzta Lajos* ügyvivő lelkész a Gusztáv Adolf Segélyszolgálat munkájáról számolt be, majd – az egyéb napirendi pontok megtárgyalása után – a vendéglátó gyülekezet ízletes ebédjének elfogyasztásával ért véget a kerületi közgyűlés.

■ – WISZKIDENSZKY –

